

Aftenposten Torsdag 18. februar 1999**Okkupasjonen**

Jan Eidis krigsprosjekt

*Av førsteamannuensis Arnfinn Mo-
land, Norges Hjemmefrontmuseum*

Jan Eidi har i Aftenposten 12.2. et til-
svar til avisens oppslag 30.1. om hans
forskjellige prosjekter. Innlegget virker
tilforlatelig i all sin «dokumentasjon»
av gjennomførte oppgaver i prosjektet
«Norge under okkupasjonen» (NUO).
Men for innvidde, som kjenner både
Eidi og hans rapporter, er tallene og
fremstillingen nok et tilfelle av ville-
dende markedsføring. At han ikke len-
ger kan finne noen navngitte forskere
eller ressurspersoner som vil stille opp
for seg – med et mulig unntak for Tore
Pryser – er et faktum. Det er også et
faktum at Eidi har brukt personer og
institusjoner som døråpnere uten at
de selv har gitt sitt samtykke.

Eidi gjør et nummer av at hans 25
rapporter om «Norge under okkupa-
sjonen» ikke er forskning, men doku-
mentasjon. Dette er ikke riktig. Flere
av rapportene har ytre trekk man for-
binder med forskning – historieskriv-
ning – som like fullt er faglig verdiløse.
Det finnes også rene dokumentasjons-
prosjekter, men i flere tilfeller er ikke
dokumentasjonen utført av Eidis pro-
sjekt. Når han viser til en «demografisk
analyse av hvem de 45 000 fanger i tysk
fangenskap var», unnlater han å opp-
lyse at dette prosjektet forlengst var
gjennomført av Kristian Ottosen m.fl.
da NUO kom med sin rapport. Dette er
uredelig. Jeg sitter selv med Ottosens
database på min maskin, og kan når
som helst søke på «Kvinesdal», finne
hvor mange som var arrestert (67),
hvor gamle de var, hvilket yrke de had-
de, dødelighet osv. Det samme gjelder
andre rapporter, så som oversikten
over henrettede i Norge (arbeid allere-
de utført av Berit Nøkleby) og oversikt
over utenlandske fanger og fangeleirer
(hovedoppgave foreligger fra 1988),
der også dokumentasjonen allerede er
gjort.

Andre rapporter er rene partsinn-
legg fra tidligere NS-medlemmer, så
som «Forholdene i: Landssvikoppgjør-

rets fengsler og fangeleire etter 9. mai
1945», av cand.philol. Johs. Myhren,
«idømt 15 års fengsel», som det er opp-
lyst på forsiden av rapporten. En an-
nen er en gjengivelse av et etterlatt
manus av tidligere redaktør av NS-or-
ganet «Fritt Folk», Halldis Neergaard
Østbye, «Forholdene ved Bredtvedt
kvinnefengsel etter 9. mai 1945», skre-
vet de første årene etter krigen. Den
har noen linjer til innledning om Øst-
bye, men ikke et ord om hva hun ble
dømt for. Det er heller ingen forklaring
eller etterord som setter dette manu-
set inn i en sammenheng. Østbye var
en av de mest fanatiske antisemitter i
NS, og hennes «NS-ord ved Hitlers
død» er gjengitt på rapportens forside.

«Norske frontsostre i tysk tjeneste
1940–1945» består av syv sider. Rappor-
ten har eget nummer i Eidis prosjekt,
og er skrevet av en jente i tenårene
med et hjelpeløst språk. Slik kunne jeg
fortsette, men jeg skal ikke trette leser-
ne med for mange detaljer. En rapport
må likevel nevnes, siden Eidi selv trek-
ker den frem, nemlig «Likvidasjoner i
Norge 1941–45» av Inger Cecilie Strids-
klev, gjengitt som kronikk i Aftenpos-
ten 4.2.96. Eidi hevder at undertegnede
i en etterfølgende kronikk (1.3.96) ut-
talte at «mange krigsveteraner ser med
uro på slike oppklaringer». Dette er en
helt misvisende gjengivelse av mitt ho-
vedanliggende, for å si det mildt. Jeg
påpekte feil på feil i Stridsklevs rap-
port, etterfulgt av følgende passus: «I
tillegg til de alvorlige faktiske misfor-
ståelser og feil, mangler hennes frem-
stilling også struktur. Hennes forsøk
på konklusjoner er enten fraværende,
hjelpeløse eller misforståtte, bevisst el-
ler ubevisst.» Dette var ikke en «uro
over oppklaringen», men en ren slakt
av en rapport som NUO sto ansvarlig
for.

At Eidi i forbindelse med sitt arbeide
har fått telefon og trusler fra «Sverre i
Røyken», er beklagelig. Men det er og-
så beklagelig at han ved å komme med
en slik opplysning i slutten av sitt inn-
legg forsøker å kople denne type trus-
ler til den saklige motstand han møter
og som er begrunnet i hans arbeidsmå-
te og de resultater, eller mangel på sli-
ke, som han oppnår. De eksemplene
jeg har tatt frem i dette innlegget, er
dessverre representative for NUO. At
prosjektet kan ha ført til brokker av ny
kunnskap på enkelte felter, overskyg-
ges totalt av den mangel på objektivitet
og faglig grundighet som kjenne-
tegner hele arbeidet.